

Sosiaalityö

LASTEN VAIKEAT SUOLISTOSAIRAUDET & SOSIAALITURVA JA KUNTOUTUS 2023

Sosiaalityöntekijä
Juhani Luotola
014 - 269 1755
juhani.luotola@hyvaks.fi

Tässä oppaassa käsitellään vaikeita ja pitkäaikaisia suolistosairauksia sairastavien alle 16-vuotiaiden lasten sosiaaliturvaan ja kuntoutukseen liittyviä kysymyksiä.

Lasten vaikeita suolistosairauksia ovat mm. IBD (tulehdukselliset suolistosairaudet Crohnin tauti ja Colitis Ulcerosa), Hirschbrungin tauti, SBS (lyhytsuolisyndrooma), pseudo-obstruktio sekä eräät peräsuolen epämuodostumien jälkitilat (anorektaalimalformaatiot, esim. anusatresia). Myös osalla gastroskiisi- eli vatsahalkio-vauvoista, jotka on operoitu heti syntymän jälkeen, voi olla myöhemmin vaikeita suoliston toiminnan ongelmia.

Lyhytsuolisyndrooma on tila, jossa potilaalta jonkin syyn takia on jouduttu poistamaan kirurgisesti osa suolta.

Anusatresia vaihtelee vaikeusasteeltaan. Yleensä kaikki potilaat leikataan heti syntymän jälkeen. Lapsuusiän aikana selviää, kuinka hyvä toiminnallisuus korjausleikkauksilla on saavutettu. Osalle potilaista jää paljon toiminnallisia ongelmia ja heille joudutaan tekemään avanne.

Gastroskiisi on kehityshäiriö, missä sikiön sisäelimet työntyvät ulos ilman suojaavaa kalvopussia vatsaontelosta. Gastroskiisi-diagnoosi tehdään tavallisesti jo sikiövaiheessa ultraäänellä. Tällöin voidaan korjausleikkaus tehdä heti syntymän jälkeen, mikäli mahdollista. Ennuste määräytyy suoliston toimivuuden perusteella mutta on erinomainen yli 90 %:ssa tapauksia.

ALLE 16-VUOTIAAN VAMMAISTUKI

Kelan maksama alle 16-vuotiaan vammaistuki perustuu **lakiin vammaisetuuksista** (VTL 570/2007). Samassa laissa säädetään myös 16 vuotta täyttäneiden vammaistuesta ja eläkkeensaajan hoitotuesta. Itse laki on pysynyt lasten osalta pääosin ennallaan, mutta yleisesti ottaen voidaan sanoa, että Kelan ratkaisulinja on kuitenkin selvästi tiukentunut viime vuosina.

Alle 16-vuotiaan vammaistuki voidaan myöntää, jos lapsen sairauteen, vikaan tai vammaan liittyvästä hoidosta, huolenpidosta ja kuntoutuksesta aiheutuu vanhemmille vähintään kuuden kuukauden ajan tavanomaista suurempaa rasitusta ja sidonnaisuutta. Tukea ei voi enää myöntää yksinomaan taloudellisen rasituksen perusteella. Myönnettävän tuen määrä arvioidaan lapsen sairauden laadun ja sen aiheuttaman rasituksen ja sidonnaisuuden kokonaismäärän perusteella. Alle 16-vuotiaan vammaistuen saannin ja sen suuruuden ratkaisee ennen kaikkea lapsen kokonaistilanne, ts. kuinka paljon "erityistä" hoitamiseen liittyy. Tukipäätös tehdään yksilöllisesti jokaisen lapsen kohdalla ja vanhempien hakemuslomakkeessa antamalla tiedoilla on päätöksen tekemisessä suuri merkitys.

Vaikeaa suolistosairautta sairastavan lapsen mahdolliset muut pitkäaikaissairaudet tai vammaisuus vaikuttavat tietenkin alle 16-vuotiaan vammaistuen määrään: suolistosairaalla lapsella, jolla on lisäksi esim. kehitysvamma tai astma, on myös näistä syistä aiheutuva rasitus ja sidonnaisuus otettava huomioon. Näiden seikkojen olisi myös tultava esille hoitotukihakemuksessa.

Alle 16-vuotiaan vammaistuki on porrastettu kolmeen ryhmään. Vammaistuen määrä on 1.1.2023 alkaen:

Perustuki	102,85 €/kk
Korotettu tuki	240,00 €/kk

Vammaisetuslain 7 § 3 momentin mukaan Kansaneläkelaitos voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, miten rasitusta ja sidonnaisuutta eri sairausryhmissä arvioidaan. Nämä määräykset on kirjattu Kelan Etuosohjeet -tiedostoon, jota päivitetään melko usein.

Määräytymisperusteet

Alle 16-vuotiaan vammaistuen suuruus määräytyy sen mukaan, miten paljon sairaan tai vammaisen lapsen hoidosta, huolenpidosta ja kuntoutuksesta aiheutuu tavanomaista suurempaa rasitusta ja sidonnaisuutta. Perustuki voidaan korottaa korotetuksi tueksi erityiskustannusten perusteella. Sovellettava lainkohta VTL 7 §.

Perusvammainen tuki

Perusvammainen tuki myöntäminen edellyttää, että lapsen hoidosta, huolenpidosta ja kuntoutuksesta aiheutuu tavanomaista suurempaa, vähintään viikoittaista rasitusta ja sidonnaisuutta. Perusvammainen tuki voidaan myöntää myös silloin, kun rasitus ja sidonnaisuus on päivittäistä, mutta se ei ole huomattavasti aikaa vievää. Aivan vähäistä sairaan tai vammaisen lapsen hoidosta, huolenpidosta ja kuntoutuksesta aiheutuvaa rasitusta ja sidonnaisuutta ei katsota tavanomaista suuremmaksi. Esimerkiksi pelkästä lääketablettien antamisesta ei katsota aiheutuvan tavanomaista suurempaa rasitusta ja sidonnaisuutta. Sovellettava lainkohta VTL 7 § 2 mom.

Korotettu vammaistuki

Korotetun vammaistuen myöntäminen edellyttää, että lapsen hoidosta, huolenpidosta ja kuntoutuksesta aiheutuva **tavanomaista suurempi rasitus ja sidonnaisuus on vaativaa tai päivittäin huomattavasti aikaa vievää.**

Korotettu tuki voidaan myöntää myös silloin, kun lapsella on oikeus perusvammainen tukeen ja erityiskustannukset ovat vähintään korotetun tuen verran kuukausittain.

Lapsen hoidosta, huolenpidosta ja kuntoutuksesta katsotaan aiheutuvan vaativaa rasitusta ja sidonnaisuutta, jos lapsen hoidon toteuttaminen edellyttää hoidosta huolehtivan erityistä perehtyneisyyttä lapsen hoito- ja kuntoutustoimenpiteisiin. Tällaisia toimenpiteitä voivat olla muun muassa:

- injektioiden antaminen
- piktogrammien käyttäminen viestinnässä
- syöttöletkuruokinnasta huolehtiminen
- vaativasta lääkehoidosta huolehtiminen.

Lapsen hoidosta, huolenpidosta ja kuntoutuksesta katsotaan aiheutuvan vaativaa rasitusta ja sidonnaisuutta myös, jos lapsen hoito ja huolenpito voidaan kokonaisuutena arvioida huomattavasti vaativammaksi kuin vastaavan ikäisen terveen lapsen. Sairaan tai vammaisen lapsen hoito ja huolenpito voi edellyttää, että lasta on valvottava arkipäivän toiminnoissa huomattavasti enemmän kuin vastaavan ikäistä tervettä lasta. Lapsen arjen sujuminen voi edellyttää lapsen hoidosta huolehtivan varuillaanoloa, tai lapsi saattaa tarvita valvojaa karkailun ja impulsiivisuuden vuoksi.

Päivittäin huomattavasti aikaa vievää rasitusta ja sidonnaisuutta katsotaan aiheutuvan, jos lapsi tarvitsee sairautensa tai vammansa vuoksi päivittäin

huomattavan paljon hoidosta huolehtivan huolenpitoa ja valvontaa. Lapsi voi tarvita sairauden tai vamman vuoksi apua, valvontaa ja ohjausta hoito- ja kuntoutustoimenpiteissä tai monissa arkipäivän toiminnoissa.

Päivittäin huomattavasti aikaa vievää rasitusta ja sidonnaisuutta voi syntyä esimerkiksi:

- pyörätuolilla liikkuvan
- aistivammaisen
- käytöshäiriöisen
- kehitysvammaisen lapsen hoidosta.

Erityiskustannukset

Korotettu vammaistuki voidaan myöntää erityiskustannusten perusteella, jos lapsen hoidosta, huolenpidosta ja kuntoutuksesta aiheutuu tavanomaista suurempaa, vähintään viikoittaista rasitusta ja sidonnaisuutta ja hyväksyttäviä erityiskustannuksia arvioidaan olevan keskimäärin korotetun vammaistuen verran kuukaudessa. Sovellettava lainkohta VTL 7 § 2 mom.

Ylin vammaistuki

Ylimmän vammaistuen myöntäminen edellyttää, että lapsen hoidosta, huolenpidosta ja kuntoutuksesta aiheutuva tavanomaista suurempi **rasitus ja sidonnaisuus on vaativaa ja ympärivuorokautista**. Ylimmän vammaistuen myöntäminen edellyttää, että lapsi on sairauden tai vamman vuoksi lähes ympäri vuorokauden riippuvainen hoitajastaan. Usein lapsen sairaus tai vamma on niin vaikea, että lapsen hoidon ja valvonnan laiminlyönti voi aiheuttaa vakavia seurauksia. Sairaus tai vamma saattaa myös edellyttää lapsen hoidosta huolehtivan jatkuvaa varuillaanoloa. Lapsi voi sairauden luonteen vuoksi esimerkiksi vahingoittaa itseään tai muita. Sovellettava lainkohta VTL 7 § 2 mom.

LASTEN VAIKEAT SUOLISTOSAIRAUDET JA ALLE 16-VUOTIAAN VAMMAISTUKI

Kelan Etuusohjeet kansiossa Alle 16-vuotiaan vammaistuki ei ole annettu ohjeita vaikeita tai pitkäaikaisia suolistosairauksia sairastavien lasten osalta. Ainoastaan peräsuolen epämuodostumista on seuraava maininta:

Rakkoalueen ja peräsuolen epämuodostumat

Lapset, joilla on rakkoalueen tai peräsuolen epämuodostumia, leikataan jo pieninä. Leikkauksen jälkeen kestää vuosia, ennen kuin lapsi on pidentäskykyinen. Jonkinasteinen pidentäskyvyttömyys voi jäädä myös pysyväksi.

Yleensä lapset, joilla on peräsuolen tai rakkoalueen epämuodostumia, ovat oikeutettuja korotettuun vammaistukeen 2–3-vuotiaaksi asti, sillä lapsen hoidosta ja huolenpidosta katsotaan aiheutuvan vaativaa rasitusta ja sidonnaisuutta.

Lapsen hoidosta aiheutuva rasitus ja sidonnaisuus saattaa vähentyä leikkauksen jälkeen, mutta isommallakin lapsella katsotaan olevan oikeus

perusvammainen, jos leikkauksen jälkeen esiintyy esim. vähäistä tuhrimista.

Ylimpään vammaistukeen katsotaan olevan oikeus rakon ja peräsuolen täydellistä pidätyskyvyttömyyttä sairastavalla lapsella. Tällöin lapsi tuhrii ja kastelee jatkuvasti. Usein tilaan saattaa liittyä myös muita ongelmia.

Lapset, joille on suolistosairaudeksi jouduttu tekemään **avanne** ja/tai asentamaan **PEG-syöttönappi**, ovat yleensä oikeutettuja vähintään **korotettuun vammaistukeen**, samoin lapset, joilla sairaus edellyttää pitkäaikaisesti syöttöletkun kautta tapahtuvaa ruokintaa.

Lapset, joilla on suolistosairaudeksi **suonensisäinen ravitseminen**, ovat oikeutettuja **ylimpään vammaistukeen** hoidon rasittavuuden ja sitovuuden perusteella.

Korotettu alle 16-vuotiaan vammaistuki kustannusten perusteella

Taloudellisena rasituksena voidaan huomioida sairaan tai vammaisen lapsen hoidosta, huolenpidosta ja kuntoutuksesta aiheutuvat tarpeelliset, ylimääräiset ja jatkuvat kustannukset, jotka on itse maksettava. Kustannuksia voi syntyä esimerkiksi lääkkeitä, erityisruokavaliosta, lääkäri-, laboratorio- ja terapiakäynneistä sekä niihin liittyvistä matkoista. Kertaluonteisia kustannuksia ei hyväksytä. Lapsen hoidosta, huolenpidosta ja kuntoutuksesta aiheutuva rasitus ja sidonnaisuus katsotaan kokonaisuutena vaativaksi (tarkoittaa korotettua vammaistukea), jos lapsella on esim. suolistosairaudesta johtuvan tavanomaista suuremman, vähintään viikoittaisen vanhemmille aiheutuvan hoidollisen rasituksen ja sidonnaisuuden perusteella oikeus perusvammainen ja lisäksi lapsen hoidosta, huolenpidosta tai kuntoutuksesta aiheutuu hyväksyttäviä kustannuksia vähintään korotetun vammaistuen verran kuukautta kohden.

Tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi tilannetta, jossa vanhemmat maksavat lääkärin suositteleman terapian itse, kun Kela ei sitä järjestä eikä terveyskeskus myöskään sitä ole pystynyt järjestämään. Tai tilannetta, että lapsella on lääkärin määräämä lääke tai kliininen ravintovalmiste, johon ei saa Kelan lääkekorvausta.

Kelan ohjeistuksen mukaan ylintä vammaistukea ei voida myöntää taloudellisen rasituksen perusteella.

Vammaistuen hakeminen

Alle 16-vuotiaan vammaistukea haetaan Kelan paikallistoimistosta. Hakulomakkeen ([EV 258](#)) liitteeksi tarvitaan lääkärinlausunto C (käytännössä usein B-lausunto). Alle 16-vuotiaan vammaistukea maksetaan seuraavan kuukauden alusta siitä lukien kun oikeus etuuteen on syntynyt. Alle 16-vuotiaan vammaistukea voi tarvittaessa hakea **takautuvasti kuuden kuukauden ajalta**. Se myönnetään joko määrääjäksi tai siihen saakka, kunnes lapsi täyttää 16 vuotta. Päätökset ovat tavallisesti määräaikaaisia.

Alle 16-vuotiaan vammaistuki on verovapaata tuloa, eikä sen saaminen riipu vanhempien tuloista tai varallisuudesta. Sitä voidaan maksaa myös riippumatta siitä, onko lapsi päivä- tai kotihoidossa tai koulussa.

Jatkohakemus

Kela ei lähetä ilmoitusta määräaikaisen vammaistuen päättymisestä. Tämän vuoksi vammaistukipäätös kannattaa panna talteen ja muistaa ajoissa (n. 2 kk) ennen päätöksen umpeutumista varata lapselle lääkäriaika tai tilata uusi lääkärinlausunto jatkohakemusta varten. Määräajaksi myönnettyyn alle 16-vuotiaan vammaistukeen haetaan jatkoa täyttämällä uudelleen hakemuslomake EV 258. Jatkohakemuksessa selvitetään erityisesti edellisen päätöksen jälkeen tapahtuneet muutokset lapsen terveydentilassa, hoitosuunnitelmassa ja muissa olosuhteissa. Hakemukseen on liitettävä lääkärinlausunto tai muu riittävä selvitys lapsen nykyisestä terveydentilasta. **Kela ei korvaa jatkohakemukseen tarvittavaa lääkärinlausuntoa.**

Tarkistushakemus

Kun alle 16-vuotiaan vammaistukeen haetaan päätöksen voimassaoloaikana korotusta, on tarkistushakemukseen yleensä liitettävä uusi lääkärinlausunto.

Muutoksenhaku

Alle 16-vuotiaan vammaistukea koskevasta päätöksestä voi valittaa **sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnalle**. Ohjeet tästä (valitusosoitus) on aina liitetty Kelan päätökseen. Mikäli asiakas on tyytymätön Kelan antamaan päätökseen ja valittaa siitä, tutkii Kela ensin annetun päätöksen itseoikaisumahdollisuuden. Jos itseoikaisulle ei Kelan käsityksen mukaan ole mahdollisuutta (tai se on osittainen eli ei voida vastata myönteisesti kaikkiin asiakkaan valituksessa esittämiin vaatimuksiin), lähtee muutoksenhaku eteenpäin sosiaaliturvan muutoksenhakulautakuntaan. Asiakas saa tästä kirjeitse tiedon. Valituksen käsittelyaika muutoksenhakulautakunnassa saattaa olla hyvin pitkä.

Usein kielteisissä päätöksissä uusi hakemus on hyödyllisempi vaihtoehto.

Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen voi edelleen hakea muutosta **vakuutusosoikeudelta**, joka on ylin oikeusaste sosiaalivakuutusasioissa. Asian käsittely muutoksenhakulautakunnassa ja vakuutusosoikeudessa on asiakkaalle maksutonta.

ERITYISHOITORAHA

Erityishoitorahaa maksetaan alle 16-vuotiaan lapsen vanhemmalle ansionmenetyksen korvauksena silloin, kun hän osallistuu lääkärin määräämänä lapsensa hoitoon arkipäivänä vähintään 6 tunnin ajan (matka-ajat mukaan lukien) ja on estynyt tekemästä omaa työtään eikä saa lapsen hoidon ajalta palkkaa. Hoitoon osallistuminen voi tapahtua:

- sairaalan poliklinikalla tai vuodeosastolla
- poliklinikka- tai osastohoitoon välittömästi liittyvässä kotihoidossa.

Kotiäidit ja -isät, päätoimiset opiskelijat sekä yrittäjät ovat myös oikeutettuja erityishoitorahaan. Kelan maksama pienten lasten kotihoidontuki ei ole este erityishoitorahan saamiselle. Yrittäjälle pitää lapsen hoitoon osallistumisesta aiheutua ansionmenetystä ja sen näyttäminen käy toteen esim. siten, että hän on palkannut jonkun toisen tilalleen tai hän voi osoittaa, että jokin tulo jäi saamatta.

Erityishoitoraha on sairausvakuutuksen päivärahan suuruinen ja verollinen.

Erityishoitorahan määrä riippuu hakijan työtuloista tai yrittäjän eläkevakuutuksen vuosityötulosta. Jos hakijalla ei ole riittävästi työtuloja päivärahan laskemisen perusteeksi, maksetaan erityishoitoraha minimissä 31,99 € /arkipäivältä.

Erityishoitoraha on verollinen. Karenssia ei ole: lyhin aika, jolta erityishoitoraha maksetaan, on 1 vrk. Vuodeosasto- tai poliklinikkahoidossa olevien alle 7-vuotiaiden lasten vanhemmilla on oikeus saada erityishoitorahaa kaikissa sairaustapauksissa, kun lääkäri pitää vanhemman osallistumisesta hoitoon ja kuntoutukseen tarpeellisena. Yli 7-vuotiailla ja aina kotihoidotapauksissa sairauden täytyy olla vaikea. Vaikeusasteen arvioi hoitava lääkäri ja ratkaisu erityishoitorahasta tehdään Kelassa.

Ylensä erityishoitoraha maksetaan vain toiselle vanhemmalle. Molemmille vanhemmille etuutta voidaan maksaa, jos hoitava lääkäri katsoo näiden molempien hoitoon osallistumisen tarpeelliseksi sairaala- tai sairaalan poliklinikkahoidossa. Kotihoidossa erityishoitorahaa ei makseta samalta ajalta molemmille vanhemmille samasta lapsesta missään tilanteessa.

Erityishoitorahaa maksetaan hoidollisen tasapainon saavuttamiseksi lasta kohden **saman sairauden perusteella:**

- erikoissairaanhoidon osastohoitoon tai poliklinikkahoitoon osallistumisesta enintään 60 arkipäivältä;
- kotihoidon ajalta enintään 60 arkipäivältä ja erityisestä hoidollisesta syystä lisäksi enintään 30 arkipäivältä.

Erityishoitorahaa maksetaan edellä mainittua pidemmältä ajalta vain määritellyissä poikkeustapauksissa painavien lääketieteellisten syiden perusteella, jos lapsen vaikeaan sairauteen liittyvän hoidon toteuttaminen tai sairauden odottamaoton paheneminen edellyttää edelleen vanhemman jatkuvaa läsnäoloa. Erityishoitorahaa voidaan nykyisin hakea verkossa, ohjeet Kelan löytyvät nettisivuilta. Vaihtoehtoisesti erityishoitorahaa haetaan Kelan paikallistoimistosta (lomake [SV 89](#)). Liitteeksi tarvitaan D-todistus. Todistus on yleensä maksuton. **Takautuva hakuaika on 4 kuukautta.**

Myös erityishoitorahaa koskevasta Kelan päätöksestä voi valittaa sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnalle. Valitusosoitus on aina liitetty päätökseen. SAMU:n päätökseen voi edelleen hakea muutosta vakuutusosastolta.

SAIRAUSPÄIVÄRAHA VANHEMMILLE

Kun lapsella todetaan vaikea tai henkeä uhkaava sairaus, hoidon alkuvaiheessa on tavallista, että toiselle tai molemmille vanhemmille kirjoitetaan SV A -todistus työkyvyttömyydestä sairauspäivärahan hakemista varten. Sairauspäiväraha edellyttää aina työkyvyttömyyttä, jonka hakijan (eli vanhemman) sairaus aiheuttaa. Vanhemmille oman lapsen sairastuminen voi olla niin suuri shokki, että se voidaan luokitella sairastumiseksi, jolloin vanhemmille kirjoitetaan todistus työkyvyttömyydestä. Ko. todistuksen voi kirjoittaa esim. vanhempien oma terveyskeskuslääkäri, työterveyslääkäri, psykiatri tai joissain tapauksissa lasta hoitava lastenlääkäri. Työehtosopimusten mukaan työntekijällä on usein oikeus palkalliseen sairauslomaan, jolloin sairauspäiväraha maksetaan karenssiajan jälkeen työnantajalle. Yrittäjillä sairauspäiväraha maksetaan sairastumispäivää seuraavasta arkipäivästä alkaen.

Sairausloman jälkeen vanhempi tavallisesti jatkaa palkattomalla vapaalla ja Kelan maksamalla erityishoitorahalla lapsen hoitoon osallistumista. Erityishoitorahaa ei voi koskaan maksaa työnantajalle.

MATKAKUSTANNUKSET

Sairausvakuutuksen perusteella korvataan matkakustannukset tutkimukseen, hoitoon ja kuntoutukseen omavastuun 25 € ylittävältä osalta yhteen suuntaan. Tarvittaessa korvataan myös saattajan matkat. Jos itse maksettavaksi jääneet matkakustannukset ylittävät kalenterivuoden aikana 300 € (ns. vuosikatto), ylittävä osa korvataan kokonaan. Omavastuuosuuden täyttymistä on potilaan itsensä seurattava, varsinkin alle omavastuun jäävien omalla autolla tai julkisella kulkuneuvolla tehtyjen matkojen osalta. Matkakustannusten vuosikatto on potilaskohtainen ja siihen huomioidaan kaikki sairaanhoidon ja kuntoutuksen vuoksi tarvittavat matkat esim. sairaalaan, terveyskeskukseen, apuvälinesovitukseen tai kuntoutuspaikkaan. Huomioon otetaan myös muut kuin suolistosairausten hoitoon liittyvät terveydenhuollon matkat. Alle omavastuun jäävien matkakustannusten vuotuisen seurantaan on Kelassa lomake [SV 4](#). Sen käyttöä suositellaan: jos matkakustannuskatto on joka tapauksessa täyttymässä, lyhyetkin terveydenhuollon matkat kannattaa kirjata lomakkeelle.

Kela korvaa matkakustannukset halvimman kulkuneuvon, yleensä julkisten liikennevälineiden taksan mukaisesti ja yleensä lähimpään hoitopaikkaan, paitsi kun erityiskulkuneuvon käyttö on perusteltua:

- 1) terveydellisistä syistä (lääkärin arvio)
- 2) liikenneolosuhteiden vuoksi (asiakas selvittelee asian Kelan kanssa).

Kelan ohjeiden mukaan omaa autoa pidetään kuitenkin halvimpana kulkuneuvona alle 100 km yhdensuuntaisella matkalla, jolloin myös riittää hakijan oma ilmoitus. Kela ei näissä tapauksissa siis vaadi terveydenhuollon todistusta. Kelan kilometrikorvaus oman auton käytöstä on 0,33 €/km. Omavastuuosuus on 25 € yhdensuuntaiselta matkalta.

Potilaalla on mahdollisuus saada terveydentilansa tai sairautensa vuoksi terveydenhuollon ammattihenkilön antama todistus (SV 67) esim. taksimatkaa varten. Todistus voidaan kirjoittaa kertamatkalle, määräajalle (esim. jotain suunniteltua hoitajaksoa varten) tai toistaiseksi. Pitemmän aikaa voimassa oleva SV 67 todistus kannattaa pyytää vaikeaa suolistosairautta sairastavalle tai monivammaiselle lapselle, jolla on paljon hoito-, tutkimus- ja kuntoutuskäyntejä.

Kelan korvaamien taksimatkojen tilausjärjestelmä muuttui 1.1.2022. Jos potilaalla on oikeus Kelan korvaamaan taksimatkaan (terveydentila tai puutteelliset liikenneolosuhteet), taksi pitää tilata [maakunnallisesta tilausnumerosta](#) joita Kelan

suorittaman kilpailutuksen jälkeen on kaikilla alueilla kaksi. Tällöin potilas saa matkakorvauksen heti taksissa ja maksaa matkastaan enintään 25 euron omavastuun. Jos taksi tilataan muulla tavoin, ei Kela korvaa matkaa. Jos on epäselvää, mihin alueeseen kotikunta kuuluu, oikean tilausnumeron voi tarkistaa Kelan sivuilla olevasta [kuntalistasta](#) (pdf).

Keski-Suomen maakunnan alueella Kela taksi tilataan numerosta 0800 414608 (Taksi Helsinki Oy) tai 0800 02183 (Menevä Oy).

Matkakustannusten **takautuva hakuaika on 6 kuukautta**. Suurten matkakustannusten vuosiseurannassa on korvauksia haettava alkuvuoden matkoista 6 kuukauden kuluessa matkan tekemisestä, vaikka asiakas ei saisikaan suoraan korvattavana vielä lainkaan korvausta!

Yöpymisraha

Kela voi maksaa yöpymisrahaa enintään 20,18 €/vrk vanhemmalle, joka joutuu yöpymään hotellissa tai muussa maksullisessa majoituksessa lapsen sairaalassaolon vuoksi. Yöpymisrahaa voidaan hakea samassa yhteydessä kuin matkakustannuksia esim. lomakkeella SV 4. Majoitusliikkeen kuitti on liitettävä hakemukseen.

LÄÄKEKORVAUKSET

Lääkekorvauksiin ei tullut oleellisia muutoksia 2023.

Vuoden 2018 alusta alkaen erityisen kallista lääkettä on voinut ostaa kerralla määrän, jolla lääkekustannusten vuosiomavastuu ylittyy. Tämän jälkeen lääkettä toimitetaan edelleen kuukauden tarvetta vastaava määrä kerrallaan. Erityisen kalliiksi luokitellaan lääkkeet, joissa yksittäinen lääkepakkaus maksaa ennen Kela-korvausta yli 1 000 €.

Yli 18-vuotiaille potilaille 1.1.2016 käyttöön otettu vuosittainen 50 euron ns. alkuomavastuu on edelleen käytössä. Alkuomavastuuta sovelletaan vasta sen vuoden alusta, jolloin henkilö täyttää 19 vuotta.

Täysi-ikäiset potilaat maksavat reseptilääkkeet kokonaan itse alkuomavastuun täyttymiseen asti. Lääkkeistä saa korvausta Kelasta vasta tämän jälkeen. Alkuomavastuuta kerryttää asiakkaan maksama valmisteen hinta. Mahdollinen viitehinnan ylittävä osuus ei kuitenkaan kerrytä alkuomavastuuta. Alkuomavastuu kerryttää lääkeostojen vuosiomavastuuta eli lääkekattoa. Apteekeissa ja Kelassa on ajantasainen tieto potilaan alkuomavastuun määrästä.

Peruskorvattavista lääkkeistä (lääkkeet, perusvoiteet ja kliiniset ravintovalmisteet) korvataan 40 % lääkkeen tai valmisteen viitehinnasta tai hinnasta.

Sairasvakuutuslain (1224/2004) mukaan korvataan vaikean ja pitkäaikaisen sairauden hoitoon käytettävät lääkkeet sen mukaan kuin valtioneuvoston päätöksellä säädetään. Alempi erityiskorvaus on 65 % lääkkeen viitehinnasta tai hinnasta. Ylempi erityiskorvaus on 100 % 4,50 euron omavastuun ylittävästä lääkkeen viitehinnasta tai hinnasta.

Erityiskorvauksen saamiseksi hoidosta vastaavan yksikön lääkäri kirjoittaa potilaalle lääkärintodistuksen B, jonka potilas/vanhemmat toimittavat Kelalle. Muuta hakulomaketta ei tarvita. Saatuaan Kelasta erityiskorvauspäätöksen potilas saa jonkin ajan kuluttua uuden sairausvakuutuskortin, jolla korvaus myönnetään suoraan apteekista lääkkeitä ostettaessa.

Kela voi nykyisin maksaa erityiskorvausta tietyin edellytyksin takautuvasti jo lääkärinlausunnon allekirjoituspäivämäärän jälkeen tehdyistä lääkeostoista. Takautuvaa erityiskorvausta voidaan kuitenkin maksaa enintään 3 kuukauden hoitoaikaa vastaavasta valmistemäärästä. Korvausta on haettava 6 kuukauden kuluessa lääkkeen ostopäivästä. Edellä kerrottu koskee myös kliinisten ravintovalmisteiden korvaamista. Ennen korvauspäätöksen saamista tehdyistä lääkeostoista (kun B-lausunto on Kelassa käsitteilyssä) kannattaa säilyttää apteekin kassakuitit ja kliinisistä ravintovalmisteista myös ns. laskelma Kelaa varten.

Asiakas voi hakea kokonaan maksamistaan ostoista korvausta Kelasta korvaushakemuslomakkeella [SV 178](#). Korvausta on haettava kuuden kuukauden kuluessa valmisteiden ostamisesta.

Valmisteet, joista asiakas voi saada korvauksen jälkikäteen Kelasta voivat olla esimerkiksi:

1. Lääkemääräyksellä asiakkaan sairauden hoitoon toimitetut apteekin valmistamat vitamiini- ja hiveneinevalmisteet.
2. Rajoitetusti peruskorvattavat lääkevalmisteet, jotka asiakas on ostanut ennen korvausoikeuden myöntämistä.
3. Erityiskorvattavat lääkevalmisteet sekä kliiniset ravintovalmisteet, jotka asiakas on ostanut ennen korvausoikeuden myöntämistä.
4. Erityislupavalmisteet, joiden korvattavuus on vahvistettu takautuvasti.

Korvauksen hakemista varten on apteekista pyydettävä korvausjärjestelmän piiriin kuuluvista valmisteista aina apteekin tulostama ”Kelan hyväksymä **laskelma lääkeostoista**”, johon liitetään kassakuitti. Atk-laskelmaan leimataan lääkkeen toimituspäivä.

Lääkekustannuksissa (lääkkeet, perusvoiteet ja kliiniset ravintovalmisteet), jotka asiakas itse joutuu maksamaan, on kalenterivuodessa potilaskohtainen yläraja, **vuosiomavastuu** (ns. lääkekatto), joka **on 592,16 € vuonna 2023**. Lääkekaton ylittymisen jälkeen maksettava lisäkorvaus on 100 % 2,50 € lääkekohtaisen omavastuun ylittävältä osalta. Lääkekaton ulkopuolelle jäävät sellaiset lääkkeet, joille ei ole vahvistettu hintaa, samoin ilman lääkärin määräystä ostetut lääkkeet.

Kela pystyy seuraamaan apteekista sairausvakuutuskortin kanssa ostettujen lääkkeiden kustannuksia. Vuotuisen omavastuusuuden ylittyessä Kela lähettää asiakkaalle kirjeen, jossa on mukana erillinen lomake apteekkia varten. Suurista lääkekustannuksista maksettavan lisäkorvauksen voi saada suoraan apteekista. Kun vuotuinen omavastuu on täyttynyt, asiakas saa lisäkorvauksen apteekissa esittämällä jokaisen reseptilääkeoston yhteydessä Kela-kortin ja Kelan lähettämän ilmoituksen.

Jos lisäkorvausta ei ole saatu suorakorvauksena apteekin kautta, lisäkorvausta on haettava Kelasta 6 kuukauden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana oikeus lisäkorvaukseen on syntynyt. Suositamme edelleen varmuuden vuoksi säilyttämään kaikki lääkekuitit.

Vaikeiden suolistosairauksien lääkekorvaukset

Tulehduksellisissa suolistosairauksissa alemman erityiskorvauksen yleinen korvausnumero on AE 208.

Haavainen paksunsuolentulehdus ja Crohnin tauti (Colitis ulcerosa, morbus Crohn; K50, K51)

Korvausnumero: 208

Diagnoosin ja lääkityksen tarvearvion edellytetään perustuvan sisätautien, gastroenterologian, lastentautien, kirurgian tai gastroenterologisen kirurgian erikoislääkärin tai erikoissairaanhoidon yksikön tutkimuksiin. Lausunnossa edellytetään kuvattavan asianmukaiset diagnostiset tutkimukset ja hyvän hoitokäytännön mukainen hoitosuunnitelma.

Biologiset lääkkeet:

Lääkeaine ja diagnoosit	Korvausnumero
Vedolitsumabi (rajoitettu erityiskorvaus) (suolistosairaudet, dg: K50, K51)	253
Adalimumabi, golimumabi, infliksimabi ja ustekinumabi (suolistosairaudet) (rajoitettu peruskorvaus), (K50, K51, ks. alla).	326
Ferrimaltoli (rajoitettu peruskorvaus) (K50, K51, D50)	392
Tofasitinibi (rajoitettu peruskorvaus) (M05, M06, L40.5, K51)	3005

Adalimumabi, golimumabi, infliksimabi ja ustekinumabi (suolistosairaudet, dg: K50, K51)

Korvausnumero: 326

Adalimumabi, golimumabi, infliksimabi ja ustekinumabi ovat rajoitetusti peruskorvattavia lääkkeitä. Niiden peruskorvausoikeus eräiden suolistosairauksien hoitoon (326) myönnetään seuraavin edellytyksin.

Erillisselvitys

Korvauksen hakemiseen tarvitaan lääkärinlausunto B näiden sairauksien hoitoon perehtyneestä alan erikoisyksiköstä tai näiden sairauksien hoitoon perehtyneeltä alan erikoislääkäriltä.

Lääketieteelliset edellytykset

Adalimumabin, golimumabin ja infliksimabin peruskorvausoikeus myönnetään keskivaikean ja vaikean aktiivisen haavaisen koliitin hoitoon. Lisäksi adalimumabin, infliksimabin ja ustekinumabin peruskorvausoikeus myönnetään vaikeahoitoisen ja aktiivisen Crohnin taudin hoitoon. Korvausoikeus myönnetään potilaille, kun

- hyvän hoitokäytännön mukaisella kortikosteroidihoidolla ja/tai immunosuppressiohoidolla ei ole saatu aikaan riittävää hoitovastetta tai
- potilas ei siedä näitä hoitoja tai
- lääketieteellinen vasta-aihe estää näiden hoitojen käytön.

Lausunnossa on sairautta ja sen aiempaa hoitoa ja hoitotuloksia koskevien tietojen lisäksi esitettävä aikataulun sisältävä hyvän hoitokäytännön mukainen hoitosuunnitelma, jossa adalimumabinin, golimumabin, infliksimabin tai ustekinumabin tarve osoitetaan edellä olevan mukaisesti. Lausuntoon tulee sisältyä tieto käytettävästä lääkkeestä, lääkkeen annostuksesta ja annostelupaikasta. Korvausoikeus myönnetään määräaikaisena asianmukaisen hoitosuunnitelman edellyttämäksi ajaksi, kuitenkin kerralla enintään kahdeksi vuodeksi.

Raudanpuuteanemian hoito

Raudanpuuteanemian hoidossa **Ferrimaltoli** on peruskorvattava korvausnumerolla 392 (Dg: K50, K51, D50).

Ferrimaltoli on rajoitetusti peruskorvattava lääke. Sen peruskorvausoikeus myönnetään vaikeahoitoisen raudanpuuteanemian hoitoon tulehduksellista suolistosairautta sairastaville seuraavin edellytyksin.

Erilliselvitys

Korvauksen hakemiseen tarvitaan lääkärinlausunto B gastroenterologisia sairauksia hoitavasta erikoissairaanhoidon yksiköstä.

Lääketieteelliset edellytykset

Peruskorvausoikeus myönnetään raudanpuuteanemian hoitoon aikuisille tulehduksellista suolistosairautta sairastaville potilaille, kun

- muita suun kautta annosteltavia rautalääkkeitä ei niistä aiheutuneiden haittavaikutusten vuoksi ole voitu käyttää.

Tulehduksellisilla suolistosairauksilla tarkoitetaan tässä yhteydessä

erityiskorvausoikeuden 208 mukaisia vaikeita ja pitkäaikaisia sairauksia.

Lausunnossa edellytetään kuvattavan muiden rautalääkkeiden potilaalle aiheuttamat haittavaikutukset, ferrimaltolin tarve sekä asianmukaiset diagnostiset tutkimukset ja hyvän hoitokäytännön mukainen hoitosuunnitelma.

Korvausoikeus myönnetään määräaikaisena asianmukaisen hoitosuunnitelman edellyttämäksi ajaksi, kuitenkin kerralla enintään kolmeksi vuodeksi.

Muut suolistosairauksissa käytettävät biologiset lääkevalmisteet, joihin ei ole Kela-korvausta, annetaan edelleen infuusiona sairaalassa.

Kliinisten ravintovalmisteiden Kela-korvaukset

Vaikeat sairaudet, joiden hoidossa tarvittavasta kliinisestä ravintovalmisteesta korvataan 40 %

Lasten vaikeiden suolistosairauksien hoidossa voi olla käytössä kliinisiä ravintovalmisteita, joihin voi saada korvausta Kelasta.

601. Ravintoaineiden, lähinnä rasvojen, vaikeat imeytymishäiriöt:

B-lausunnon edellytetään perustuvan sairaalassa sisätautien tai lasten osastolla suoritettuun tutkimukseen.

Kyseeeseen tulevat rasvojen imeytymisen kannalta keskeisten tekijöiden, kuten mahalaukun, maksan ja sappiteiden tai suoliston sairauksien, tulehdusten tai leikkausten jälkitilat:

- täydellinen mahalaukun poisto,
- haiman kroonisen tulehduksen tai poistoleikkauksen aiheuttama haiman eksokriininen vajaatoiminta,
- kroonisiin maksa- tai sappitesairauksiin liittyvät rasvojen tai rasvaliukoisten vitamiinien imeytymishäiriöt,
- ohutsuolen laajaan poistoleikkaukseen liittyvät tai ohutsuolta laajalti vaurioittavan tulehduksen, kuten Crohnin taudin, aiheuttamat rasvojen ja sappihappojen imeytymishäiriöt.

602 Lasten vaikeat aliravitsemustilat:

Tässä tarkoitetaan munuaissairauksien ja muiden kroonisten sairauksien aiheuttamia vaikeita aliravitsemustiloja.

Keskосуus voidaan tietyin edellytyksin rinnastaa lasten vaikeisiin aliravitsemustiloihin.

Näissä tiloissa edellytetään sairaalatutkimukseen ja -hoitoon perustuvaa B-lausuntoa lastentautien erikoissairaanhoidon yksiköstä tai lastentautien erikoislääkäriltä. Lausunnosta tulee käydä ilmi sairaalassa todettu kliinisten ravintovalmisteiden tarve ja aloitettu käyttö sekä perustelu niiden käytön jatkamisen tarpeellisuudesta.

Vaikeat sairaudet, joiden hoidossa tarvittavasta kliinisestä ravintovalmisteesta korvataan 65 %

503 Synnynnäiset aineenvaihdunnan häiriöt

(Dg: E70–E72, E74, E75.5)

B-lausunnon edellytetään perustuvan sairaalassa suoritettuun tutkimukseen ja aloitettuun hoitoon.

504 Päivittäistä letkuruokintaa vaativat tilat

B-lausunnon edellytetään perustuvan sairaalassa suoritettuun tutkimukseen ja aloitettuun hoitoon. Kyseessä edellytetään olevan tilan, jossa potilas sairauden vuoksi tarvitsee ainakin useiden viikkojen ajan päivittäin syöttöletkun kautta tapahtuvaa ruokintaa.

YKSITYISLÄÄKÄRIN PALKKIOT SEKÄ YKSITYISLÄÄKÄRIN MÄÄRÄÄMÄ TUTKIMUS JA HOITO

1.1.2023 alkaen valtaosa yksityislääkärin määräämien tutkimusten ja hoidon kustannuksien korvauksista on poistunut. Korvaus säilyy niissä yksityisen sairaanhoidon tutkimus- ja hoitotoimenpiteissä, jotka koskevat mielenterveyden tai suun hoitoa ja jotka on määrännyt psykiatrian erikoislääkäri, suu- ja leukakirurgian erikoislääkäri tai hammaslääkäri. Korvauksen saa myös psykologin tekemistä tutkimuksista.

Myös yksityislääkärin vastaanottokäynneistä voi edelleen saada Kela-korvausta. Jatkoksa kaikista yleis- ja erikoislääkärien vastaanottokäynneistä saa samansuuruisen korvauksen. Korvaus on 8 euroa. Korvaus on kuitenkin suurempi, jos hoidon on antanut psykiatrian erikoislääkäri tai erikoishammaslääkäri.

Korvauksien poistuminen vaikuttaa myös asiakkaan oikeuteen saada korvausta matkasta, jonka hän tekee yksityiseen sairaanhoitoon. Kela korvaa asiakkaan matkoja yksityiseen sairaanhoitoon vain, jos siellä annettu hoito on Kela-korvattavaa.

KUNTOUTUS

Lääkinnällisen kuntoutuksen järjestämistä vastuusta säädetään terveydenhuoltolain (1326/2010) 29 §:n 1 momentissa. Lain mukaan julkisen terveydenhuollon on järjestettävä potilaan sairaanhoitoon liittyvä lääikinnällinen kuntoutus, ellei järjestäminen ole Kansaneläkelaitoksen tehtävänä ns. vaativana lääikinnällisenä kuntoutuksena. Kansaneläkelaitoksen järjestämää kuntoutusta koskeva lainsäädäntö muuttui 1.1.2016, jolloin tuli voimaan Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain muuttamisesta (145/2015). Epäselvissä tapauksissa lääikinnällisen kuntoutuksen järjestämistä vastuu on terveydenhuollolla. Kela voi vaativan lääikinnällisen kuntoutuksen lisäksi järjestää nuorten ammatillista kuntoutusta ja harkinnanvaraista kuntoutusta. Lääikinnälliseen kuntoutukseen

kuuluvasta apuvälinehuollosta vastaa pääsääntöisesti terveydenhuolto. Apuvälineen hankkimisen tai sovittamisen vuoksi tehdyt matkat ovat sairaskorvauksien mukaan korvattavia.

Kelan järjestämä kuntoutus voidaan toteuttaa Kansaneläkelaitokseen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahetuuksista annetun lain uusitun (145/2015) 9 §:n mukaisesti vaativana lääkinällinen kuntoutuksena tai 12 §:n harkinnanvaraisena kuntoutuksena. Kela voi järjestää vaativaa lääkinällistä kuntoutusta lapselle, jolla on sairauteen tai vammaan liittyvä suoritus- ja osallistumisrajoite, joka aiheuttaa lapselle huomattavia vaikeuksia osallistumisessa ja suoriutumisessa kotona, päiväkodissa tai koulussa. Kuntoutussuunnitelma laaditaan aina julkisessa terveydenhuollossa yhdessä lapsen ja tämän vanhempien kanssa. Kelan järjestämää vaativaa lääkinällistä kuntoutusta ja kuntoutuskursseja haetaan toimittamalla julkisessa terveydenhuollossa laadittu kuntoutussuunnitelma (yleensä B-lausunto) ja kuntoutushakemus (Kelan lomake [KU 104](#)) Kelaan. Kela järjestää kuntoutuskursseja myös harkinnanvaraisena kuntoutuksena. Näille haettaessa käytetään harkinnanvaraisen kuntoutuksen hakemuslomaketta (Kelan lomake [KU 132](#)).

Kelan järjestämien tulehduksellisten suolistosairauksien ja synnyntäisten rakennepoikkeavuuksien lapsipotilaiden sopeutusvalmennuskurssien luettelo on liitteessä 2.

KOTISAIRAAHOIDON HOITOTARVIKEJAKELU

Pitkäaikaissairaat potilaat saavat maksutta tarvitsemansa hoitotarvikkeet oman terveyskeskuksen hoitotarvikejakelusta. Hoitotarvikkeita varten tarvitaan lähete hoitavalta taholta. Hoitotarvikepalvelun kautta saatavia hoitotarvikkeita ovat muun muassa **avannetarvikkeet**, diabeetikon hoitotarvikkeet, **haavanhoitotarvikkeet**, **vaipat**, **katetrit** ja **virtsaneräystarvikkeet** sekä ravinto-, happi- ja dialyysihoitotarvikkeet.

Vammaisilla ja pitkäaikaisesti sairailta lapsilla on oikeus ilmaisvaippoihin yleensä 3-vuotiaasta alkaen.

TERVEYDENHUOLLON MAKSUT JA MAKSUKATTO

Julkisen terveydenhuollon maksuja ei korvata Kelasta. Maksukattoasiat ym. selvitetään yleensä siinä terveydenhuollon yksikössä, jossa potilas on hoidossa. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja muutettiin 1.1.2022 alkaen. Useimmilla potilailla maksut tällöin hieman nousivat, mutta maksukatto laajeni mm. julkisen hammashuollon maksuihin. Lapsilta ei ole enää 1.7.2021 jälkeen peritty poliklinikkakäyntimaksua eikä päiväkirurgian maksua. Lista terveydenhuollon maksuista 2023, ks. liite 1.

Terveydenhuollon palveluista perittäville maksuille on säädetty **maksukatto**, joka on **692 €** kalenterivuodessa vuonna **2023**. Terveydenhuollon maksukattoon voidaan laskea mukaan toisen vanhemman ja perheen kaikkien alle 18-vuotiaiden lasten julkisen terveydenhuollon asiakasmaksut. Maksettuaan 692 € asiakas saa terveydenhuollon yksiköstä vapaakortin, jonka esittämällä julkisen terveydenhuollon palvelut (ja myös lyhytaikainen sosiaalihuollon laitoshoido) ovat tietyin rajoituksin maksuttomia kuluvan kalenterivuoden loppuun. Maksukattojärjestelmässä voidaan ottaa huomioon kaikissa Suomen julkisen terveydenhuollon yksiköissä annetusta hoidosta perityt maksut, ei kuitenkaan kotisairaanhoidon maksuja eikä julkisen hammashoidon maksuja terveyskeskuksessa. Vapaakortit perheelle myöntää se terveydenhuollon yksikkö, jossa potilas oli hoidossa katon täyttyessä.

Alle 18-vuotiailla potilailla on lisäksi tavallaan "osavuositakaus", koska heiltä peritään vuodeosastohoidossa hoitopäivämaksua vain seitsemältä hoitopäivältä kalenterivuodessa. Lisäksi ns. sarjahoito poliklinikoilla on alle 18-vuotiaille maksutonta.

Tietosuojaj- ym. syistä terveydenhuolto ei pysty seuraamaan potilaan ja tämän perheen maksujen karttumista, vaan maksukaton valvonta on potilaan (ja lasten kyseessä ollen heidän huoltajiensa) vastuulla. Potilaalla on oikeus saada liikaa suoritettuja maksuja takaisin. Vaatimus liikaa suoritettujen maksujen palauttamisesta on tehtävä seuraavan kalenterivuoden aikana.

Potilasasiamies terveydenhuollossa

Kaikissa julkisissa ja yksityisissä terveyden huollon yksiköissä on potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 11 §:n mukaan oltava potilasasiamies, jonka tehtävänä on:

1. neuvoa potilasta (perhettä) potilaan oikeuksiin liittyvissä asioissa,
2. avustaa potilasta muistutuksen tai kantelun tekemisessä, jos potilas on tyytymätön terveydenhuollossa saamaansa hoitoon tai kohteluun
3. avustaa potilasta tarvittaessa potilasvahinkolain (585/1986) mukaisen potilasvahinkoilmoituksen tekemisessä sekä myös muussa potilaan oikeuksiin liittyvässä asiointissa muiden viranomaistahojen kanssa sekä
4. tiedottaa potilaan oikeuksista ja toimia niiden edistämiseksi.

Potilasasiamiehen yhteystiedot tulisi löytyä jokaisesta terveydenhuollon yksiköstä, usein ne ilmoitetaan myös yksikköjen nettisivuilla kohdassa "potilaan oikeudet" tai vastaavaa. Potilasasiamiehen palvelut ovat maksuttomia ja luottamuksellisia.

SOSIAALITOIMEN PALVELUT

PALVELUSUUNNITELMA

Hyvinvointialueen sosiaalitoimessa tulee pääsääntöisesti laatia pitkäaikaisesti tai vaikeasti sairaalle lapselle palvelu-, hoito-, kuntoutus- tai muu vastaava suunnitelma, jonka tarkoituksena on sovittaa erilaiset tukitoimet yhteen sekä ehkäistä päällekkäisyydet ja väliinputoamiset. Tästä on määräys mm. sosiaalihuollon asiakkaan asemaa ja oikeuksia koskevassa laissa (812/2000).

SOSIAALIASIAMIES

Sosiaalihuollon asiakaslaissa säädetään myös sosiaaliasiamiehestä, jonka puoleen asiakas tai perhe voi kääntyä, jos on tyytymätön saamaansa palvelun tai kohteluun sosiaalihuollon yksiköissä. Sosiaaliasiamiehen tehtävänä on myös mm. tiedottaa sosiaalihuollon asiakkaan oikeuksista. Sosiaaliasiamiehen yhteystiedot on saatavissa hyvinvointialueen sosiaalitoimistosta tai internetsivuilta.

VAMMAISPALVELULAIN MUKAISET KULJETUSPALVELUT

Vammaispalvelulain mukaisten etuuksien myöntämisessä edellytetään, että vammasta tai sairaudesta aiheutuva haitta on pitkäaikainen. Monilla hyvinvointialueilla vakiintunut soveltamisohje on, että haitan tai rajoitusten tulee kestää vähintään yhden vuoden ajan. Edellytykset myöntämiselle pitäisi kuitenkin arvioida yksilöllisesti, koska "pitkäaikaisuuden" ehdottomia aikarajoja on vaikea asettaa. Jotkut vaikeat sairaudet tai tilat voivat kehittyä niin nopeasti, että tarvetta palveluihin tai tukitoimiin ei lyhyen ajanjakson jälkeen enää ole. Kuljetuspalvelua voivat saada vaikeavammaiset henkilöt, joilla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja jotka eivät vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia. Kuljetuspalvelujen tarve voi olla myös määräaikainen.

Kuljetuspalvelua tarvitsevalle on turvattava vähintään 18 yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa asuinkunnan tai lähikuntien alueella. Matkat asianomainen voi käyttää oman harkinnan mukaan asiointi- ja virkistysmatkoihin, ei kuitenkaan terveydenhuollon matkoihin.

Omapastuuna peritään yleensä julkisen liikenteen taksan suuruinen maksu. Kuljetuspalvelun vireille saattamiseksi tarvitaan hakemus ja lääkärinlausunto. Hakemus toimitetaan oman hyvinvointialueen sosiaalitoimistoon.

Saattajapalvelua voivat saada vaikeavammaiset henkilöt, jotka tarvitsevat apua liikkumisessa. Saattajapalvelua hoidetaan osana alueellista kotipalvelua.

ERITYISRAVINTOKUSTANNUKSET

Vammaispalveluasetuksen 19 §:n mukaan vammaiselle henkilölle korvataan ylimääräiset kustannukset, jotka aiheutuvat erityisravinnosta tai erityisravintovalmisteista, joita henkilö joutuu käyttämään pitkäaikaisesti ja säännöllisesti.

Korvauksia ylimääräisiin erityisravintokustannuksiin myönnetään määrärahojen puitteissa. Hyvinvointialueen on varattava määrärahat tarkoitukseen alueella esiintyvän tarpeen mukaan. Määrärahasidonnaisten tukitoimien osalta hyvinvointialue voi myös päättää määrärahojen kohdentamisesta tietyt edellytykset täyttävälle

vammaisille henkilöille, mikäli määrärahat eivät riitä korvauksen myöntämiseen kaikille hakijoille.

Eräät pitkäaikaissairaat henkilöt joutuvat hankkimaan säännöllisesti erityisravintovalmisteita, joista heille aiheutuu huomattavia kustannuksia. Vammaispalvelulain tavoitteena on ollut taloudellisen tuen avulla korvata vammaiselle henkilölle erityisravinnon hankkimisesta aiheutuvat ylimääräiset kustannukset.

Erityisravintokustannuksina ei korvata

- sellaisia menoja, jotka perustuvat vain lääkärin suosituksiin.
- tavanomaisia ruokatavarakaupan artikkeleihin luettavia ravintoaineita ja valmisteita.

Vamman tai sairauden edellyttämä erityisravinnon tai -valmisteen käyttö tulee olla lääketieteellisesti yksityiskohtaisesti selvitetty. Vammaisen henkilön tulee hakemuksessaan selvittää tarvitsemansa erityisravinnon ja erityisvalmisteiden laatu sekä määrät ja niistä aiheutuvat ylimääräiset kustannukset.

Lähtökohtana vammaispalvelulain 2 §:n tarkoittamassa harkinnassa ei ole henkilön sairastama sairaus sinänsä (sairauden nimi), vaan kyseisin sairauden aiheuttama haitta. Tämän jälkeen on arvioitava, aiheutuvatko erityisravintokustannukset vammasta ja sairaudesta ja joutuuko henkilö käyttämään mainittuja erityisravintoja pitkäaikaisesti ja säännöllisesti.

Korvauksen suuruutta määrätessä otetaan huomioon myös ensisijaisten tukimuotojen kautta saatu taloudellinen apu. Eräitä kliinisiä ravintovalmisteita voidaan korvata sairausvakuutuslain nojalla

YLIMÄÄRÄISET VAATEKUSTANNUKSET

Vammaispalvelulain 9 §:n mukaan vammaiselle henkilölle korvataan hänen vammansa tai sairautensa edellyttämän tarpeen mukaisesti ylimääräiset kustannukset, jotka aiheutuvat vamman tai sairauden edellyttämän vaatetuksen ja erityisravinnon hankkimisesta.

Korvauksia ylimääräisiin vaatetuskustannuksiin myönnetään määrärahojen puitteissa. Hyvinvointialueen on varattava määrärahat tarkoitukseen alueella esiintyvän tarpeen mukaan. Määrärahasidonnaisten tukitoimien osalta hyvinvointialue voi myös päättää määrärahojen kohdentamisesta tietyt edellytykset täyttävälle vammaisille henkilöille, mikäli määrärahat eivät riitä korvauksen myöntämiseen kaikille hakijoille.

Vammaispalveluasetuksen 18 §:n mukaan vammaiselle henkilölle korvataan ylimääräiset vaatetuskustannukset, jotka

- johtuvat vamman tai sairauden aiheuttamasta vaatteiden tavanomaista suuremmasta kulumisesta tai
- siitä, että henkilö ei vammansa vuoksi voi käyttää valmiina ostettavia vaatteita tai jalkineita.

Vammaisen henkilö ei aina voi käyttää kaupoista valmiina saatavia vaatteita ja jalkineita esimerkiksi huomattavan fyysisen poikkeavuuden tai erilaisten apuvälineiden käytön johdosta. Samoista syistä myös vaatteiden kuluminen voi olla normaalia huomattavasti nopeampaa.

Ongelmia voivat aiheuttaa mm. valmisvaatteiden sopimattomuus, jolloin vaatteet joudutaan valmistamaan mittatilaustyönä. Esimerkiksi

- proteesit ja tukisidokset edellyttävät vaatteisiin muutoksia ja lisäyksiä
- vaikeista ihosairauksista kärsivät tarvitsevat heille soveltuvia kevyitä vaatteita

- erilaisten voiteiden käyttö edellyttää myös usein toistuvaa vaatteiden pesua ja vaihtoa, joka puolestaan vaikuttaa vaatteiden kulumiseen ja käyttöiän lyhenemiseen.

Vaateavustuksella pyritään korvaamaan sellaisia ylimääräisiä vaatteiden hankkimisesta aiheutuvia kustannuksia, joita muulla väestöllä ei ole. Vammaispalvelulain esitöissä vammaisuuden aiheuttamiksi ylimääräisiksi kuluiksi on arvioitu 30 % muun väestön keskimääräisiin vaatekuluihin nähden.

Ylimääräisten vaatekustannusten korvattavuuden edellytyksenä on aina hankinnan tarpeellisuus ja välttämättömyys. Välttämättömyyttä ja tarpeellisuutta arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota siihen, miten tukitoimi edesauttaa tai edistää henkilön mahdollisuuksia selviytyä tavanomaisista elämäntoiminnoista.

Vammaispalvelulain nojalla hyvinvointialue on velvollinen korvaamaan vain tavanomaisen vaatetuksen ja erityisvaatetuksen välisen erotuksen. Valmisvaatteet eivät kuulu korvauksen piiriin. Korvaukset voidaan maksaa yhtenä kertakorvauksena. Yleensä kuitenkin erityisvaatetuksen kustannukset korvataan jälkikäteen tositteita vastaan. Mahdollista on myös, että hyvinvointialue antaa maksu-osoituksen vaatetuksen hankintaa varten.

Vammaisen henkilön tulee esittää selvitys vamman tai sairauksiensa aiheuttaman vaatteiden tavanomaisesta suuremmasta kulumisesta, joista syntyvät ylimääräiset vaatekustannukset hyvinvointialue on velvollinen korvaamaan

VAMMAISPALVELULAIN MUKAISET ASUNNONMUUTOSTYÖT

Vammaispalvelulain mukaan hyvinvointialueen on korvattava vaikeavammaiselle henkilölle asunnon muutostöistä sekä asuntoon kuuluvien välineiden ja laitteiden hankkimisesta hänelle aiheutuvat kohtuulliset kustannukset, jos hän vammansa tai sairautensa johdosta näitä välttämättä tarvitsee suoriutuakseen tavanomaisista toiminnoista.

Korvattavia muutostöitä ovat esim.

- ovien leventäminen
- luiskien rakentaminen
- kylpyhuoneen ja WC:n muutostyöt.

Muutostöiden tarvetta selvitetään yhteistyössä terveydenhuollon ja sosiaalitoimen henkilökunnan kanssa. Muutostöiden kustannuksia on haettava ennakkoon oman hyvinvointialueen sosiaalitoimistosta.

Vaikeavammaisena pidetään näiden tukitoimien osalta henkilöä, jolle liikkuminen tai muu omatoiminen suoriutuminen vakituksessa asunnossa tuottaa vamman tai pitkäaikaissairauden vuoksi pitempiaikaisesti (yli vuoden ajan) erityisiä vaikeuksia.

VAMMAISPALVELULAKI JA AUTO

Vammaispalvelulain mukaisesti voidaan myöntää 1) avustus auton hankintaan, 2) vamman vaatimat auton välttämättömät muutostyöt ja 3) tukea auton käyttöä helpottavien laitteiden hankintaan. Näitä haetaan hyvinvointialueen sosiaalitoimistosta, kuten muitakin vammaispalvelusetuusia.

Muuten autoasioissa katso kohta "Verotus".

HENKILÖKOHTAINEN APU

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annettuun lakia (380/1987) muutettiin 1.9.2009 alkaen. Muutoksen keskeisin osa koskee vaikeavammaisille henkilöille järjestettävää henkilökohtaista apua. Lain 8 §:ään on lisätty säännökset vaikeavammaisille henkilöille järjestettävästä henkilökohtaisesta avusta tarkemmin määritellyissä pitkäaikaisen tai etenevän vamman tai sairauden tilanteissa. Lakimuutoksen myötä vaikeavammaisille henkilöille on tullut ns. subjektiivinen oikeus henkilökohtaiseen apuun, ts. hyvinvointialue ei voi evätä palvelua määrärahan puutteen vuoksi, jos laissa mainitut edellytykset sen saamiselle täyttyvät. Tarkemmin on säädetty myös palvelutarpeen selvittämisestä, palvelusuunnitelman laatimisesta ja hakemusten viivytyksettömästä käsittelystä.

Henkilökohtaiseen apuun kuuluu vaikeavammaisen henkilön välttämätön avustaminen päivittäisissä toimissa, työssä ja opiskelussa, harrastuksissa, yhteiskunnallisessa osallistumisessa sekä sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä niin kotona kuin kodin ulkopuolellakin.

LAPSIPERHEIDEN KOTIPALVELU

Sosiaalihuoltolain uudistuksessa 1.4.2015 vahvistettiin lapsiperheiden oikeus kotipalveluun. Palvelua voivat saada perheet, joilla on tarvetta tilapäiseen lastenhoitoapuun ja/tai välttämättömään kodinhoitoapuun. Avuntarpeen syynä voi olla esim. aikuisen tai lapsen sairastuminen tai vammautuminen, väsymys tai uupumus perheessä tai muu perheen erityistilanne. Apua annetaan normaalina sosiaalihuollon palveluna ilman että edellytetään lastensuojelun asiakkuutta.

Hyvinvointialue voi järjestää kotipalvelua omien kodinhoitajiensa kautta tai vaihtoehtoisesti myöntämällä perheelle palveluseleitä, joilla perhe voi ostaa kotipalvelua yksityisiltä yrityksiltä. Palvelusetelillä maksettu palvelu ei oikeuta kotitalousvähennykseen. Kotipalvelua voi kysyä oman hyvinvointialueen kotipalveluohjaajilta. Palvelun myöntäminen edellyttää palvelutarpeen arvioimista ja palvelusuunnitelman tekemistä.

OMAISHOIDON TUKI

Hyvinvointialue voi maksaa vammaisen tai pitkäaikaisesti sairaan lapsen hoitajalle omaishoidon tukea. Omaishoidon tuki on lakisääteinen sosiaalipalvelu, jonka järjestämisestä hyvinvointialueen tulee huolehtia määrärahojensa puitteissa. Lain tarkoituksena on edistää hoidettavan edun mukaisen omaishoidon toteuttamista turvaamalla riittävät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut sekä hoidon jatkuvuus. Omaishoidon tuki on kokonaisuus, joka sisältää hoidettavalle annettavat tarvittavat palvelut sekä omaishoitajalle annettavan hoitopalkkion, vapaan ja omaishoitoa tukevat palvelut.

Omaishoidon tuen saaminen edellyttää, että hyvinvointialue ja hoitaja tekevät hoidosta sopimuksen, johon liittyy hoito- ja palvelusuunnitelma. Omaishoitajana voi toimia muukin hoidettavalle läheinen henkilö kuin hoidettavan omainen. Omaishoitajalle maksettavan hoitopalkkion vähimmäismäärä on 439,70 € kuukaudessa vuonna 2023. Jos hoitaja on estynyt tekemästä ansiotyötä hoidollisesti raskaan siirtymävaiheen aikana, hoitopalkkio on vähintään 879,40 € kuukaudessa. Edellytyksenä tällöin kuitenkin on, ettei hoitajalla ole vastaavalta ajalta oikeutta sairausvakuutuslain mukaiseen erityishoitorahaan tai vuorotteluvapaalain mukaiseen vuorottelukorvaukseen. Hoitopalkkio on veronalaista tuloa. Hyvinvointialue voi harkintansa mukaan maksaa myös laissa mainittuja minimejä suurempiakin hoitopalkkioita.

Hyvinvointialueen kanssa sopimuksen tehneelle hoitajalle kertyy työstään työeläketurvaa. Hyvinvointialue huolehtii myös omaishoitajan tapaturmavakuutuksesta. Hoito- ja palvelusuunnitelmassa määritellään hoidettavalle annettavien palvelujen lisäksi myös hoitajalle suunnatut omaishoitoa tukevat palvelut. Omaishoitajalla on lain mukaan oikeus pitää vapaata vähintään kolme vuorokautta sellaista kalenterikuukautta kohti, jonka aikana hän on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin. Sidonnaisuus katsotaan ympärivuorokautiseksi siitä huolimatta, että hoidettava viettää säännöllisesti vähäisen osan vuorokaudesta kotinsa ulkopuolella käyttäen sosiaali- tai terveyspalveluja taikka saaden kuntoutusta tai opetusta. Hyvinvointialue huolehtii hoidon järjestämisestä lakisääteisen vapaan ajaksi. Omaishoitajan vapaan tai muun poissaolon aikainen sijaishoito on voitu 1.8.2011 alkaen järjestää omaishoidon tuesta annetun lain 4 a §:n perusteella toimeksiantosopimuksella, jonka hyvinvointialue tekee sijaishoitajan kanssa. Hyvinvointialue päättää sijaishoidon hoitopalkkioiden suuruuden.

Omaishoidon tuki ei ole tulosidonnainen: perheen varallisuudella ei saa olla vaikutusta myöntöpäätökseen, vaan ratkaisu perustuu asiakkaan hoidon tarpeeseen. Omaishoidon tuki ei lähtökohtaisesti ole luonteeltaan sosiaaliavustus, vaan hoitomuoto. Sosiaalipalveluna omaishoidon tuki on osa hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalvelujen kokonaisuutta. Sosiaalipalveluluonteensa vuoksi omaishoidon tuki ei ole este Kelan maksaman alle 16-vuotiaan vammaistuen saamiselle eikä myöskään vammaistuen saaminen saa olla este omaishoidon tuelle.

Omaishoidon tukea haetaan yleensä hyvinvointialueen kotipalvelusta. Hyvinvointialueilla on käytössä tähän omia hakulomakkeita. Yleensä hyvinvointialueen kotipalvelun työntekijät tekevät kotikäynnin, kun asiakkaan oikeutta omaishoidon tukeen selvitetään. Erillistä lääkärinlausuntoa, esim. B tai C, omaishoidon tuen hakemiseen ei tarvita – aiemmasta esim. Kelan etuuksia varten laaditusta lausunnosta voi liittää kopion hakemukseen.

TOIMEENTULOTUKI

Perustoimentulotuki haetaan Kelasta

Toimeentulotuki on henkilön tai perheen viimesijainen taloudellinen tuki, joka kattaa elämän perusmenoja.

Toimeentulotuki on tarkoitettu lyhytaikaiseksi etuudeksi, ja sen tarkoitus on auttaa tilapäisten vaikeuksien yli, ehkäistä sellaisten syntymistä ja edistää itsenäistä selviytymistä.

Toimeentulotuki muodostuu kolmesta osasta:

1. perustoimeentulotuesta (haetaan Kelasta),
2. täydentävästä toimeentulotuesta (haetaan hyvinvointialueen sosiaalitoimesta) ja
3. ehkäisevästä toimeentulotuesta (haetaan hyvinvointialueen sosiaalitoimesta).

Perustoimeentulotukea voi saada henkilö tai perhe, jonka tulot ja varat eivät riitä välttämättömiin jokapäiväisiin menoihin.

Tammikuun alusta 2017 toimeentulotukea on haettu Kelasta verkossa osoitteessa www.kela.fi/asiointi. Myös liitteet voi toimittaa Kelaan verkossa. Liitteeksi riittää esim. selkeä kännykällä otettu kuva. Vaihtoehtoisesti tukea voi hakea paperilomakkeella.

Lomakkeita saa Kelan toimistoista ja niitä voi tulostaa myös sivulta www.kela.fi/lomakkeet.

Kelan palvelunumerossa 020692207 vastataan toimeentulotukeen liittyviin kysymyksiin.

Täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki haetaan hyvinvointialueen sosiaalitoimesta. Jos asiakkaalla tai perheellä on erityisiä menoja, joita perustoimeentulotuki ei kata, oman hyvinvointialueen sosiaalitoimisto voi harkintansa mukaan myöntää täydentävää toimeentulotukea tai ehkäisevää toimeentulotukea.

VEROTUS

Veronmaksukyvyn alentumisvähennys

Veronmaksukyvyn alentumisvähennyksen voi saada, jos verovelvollisen maksukyky on hänen ja hänen perheensä käytettävissä olevat tulot ja varallisuus huomioiden alentunut jonkin poikkeuksellisen tapahtuman vuoksi. Näitä ovat esimerkiksi elatusvelvollisuus, työttömyys ja sairaus.

Jos veronmaksukyvyn alentumisvähennystä vaaditaan pelkästään sairauskulujen perusteella, omien ja perheenjäsenten yhteenlaskettujen sairauskulujen on oltava vähintään 700 euroa, ja niiden on oltava samalla vähintään 10 % verovelvollisen puhtaiden ansio- ja pääomatulojen yhteismäärästä. Vähennys on harkinnanvarainen, vaikka nämä edellytykset täyttyisivätkin. Harkintaan vaikuttavat omat sekä puolison tulot ja varat. Vähennys on enintään 1 400 euroa. Vähennysvaatimus on perusteltava, mutta mahdolliset menotositteet tulee nykyisin säilyttää itse. Lisätietoja verottajalta osoitteesta www.vero.fi ja Veronmaksajain keskusliitosta osoitteesta www.veronmaksajat.fi.

Autoveron palautus invalideille

Autoverolain 50 ja 51 pykälää, joissa säädetään autoveron palautuksesta tai huojennuksesta invaliditeetin tai vammaisuuden perusteella, muutettiin vuonna 2016. Lakimuutokset tulivat voimaan 1.1.2017. Asiasta päättävä viranomaisen on Verohallinto. Autoveron palautuksesta löytyy tarkemmin tietoa Verohallinnon Internet-sivuilta osoitteesta:

https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/auto/autoverotus/autoveronpalautus_invalideille/invalidille_myonnettava_veronpalautu/

Autoverolain 51 §:n perusteella invalidi voi saada joko kokonaan tai osittain autoveron takaisin omaan käyttöönsä tulevasta autosta, joka ensirekisteröidään Suomessa hänen omistukseensa. **Palautusta** on haettava kuuden kuukauden kuluessa auton rekisteröintipäivästä tai, jos auto on ostettu osamaksulla, siitä, kun invalidista on tullut auton yksinomistaja.

Päätöstä autoveron palauttamisesta voi hakea myös ennen kuin auto on rekisteröity invalidin nimiin. Sitä voi hakea myös jo ennen auton hankkimista, ja niin useimmat tekevätkin.

Vapaamuotoiseen hakemukseen on liitettävä seuraavat asiakirjat:

- Lääkärintodistus, mieluiten B-lääkärintodistuslomakkeella, jossa mahdollisimman tarkasti selvitetään liikuntahaitan tai invaliditeetin laatu ja toiminnan haitta. Hakijan haitta-astetta ei lääkärintodistuksessa tule arvioida.

- Jäljennös hakijan ajokortista tai kuljettajana toimivan henkilön ajokortista, jos hakija itse ei vammansa vuoksi voi ajaa autoa. Tässä tapauksessa tarvitaan myös selvitys siitä, että kuljettajaksi ilmoitetulla on käytännössä mahdollisuus toimia hakijan kuljettajana.
- Luotettava selvitys siitä, mihin tarkoituksiin ja kuinka usein hakija käyttää autoa. Jos hakemuksen perusteena on auton tarpeellisuus työn hoitamiseksi, on esitettävä alkuperäinen työnantajan todistus, josta ilmenevät työsuhteen alkamisaika ja sen jatkuvuus, työmatkan pituus, yleisten kulkuneuvojen käyttömahdollisuus ja auton tarve työmatkalla tai työn hoitamisessa.
- Itsenäisen ammatinharjoittajan, provisiopalkalla tai muun palkkion perusteella tai tilapäisissä työsuhteissa työskentelevän tai luottamustoimia hoitavan on lisäksi esitettävä luotettava selvitys ansiotuloistaan hakemusaikana ja veroviranomaisen selvitys hakijan ansiotuloista hakemuksen tekemistä edeltävänä vuonna.
- Oppilaitoksen antama selvitys opinnoista ja auton tarpeellisuudesta opiskelulle, jos hakija opiskelee ammattia varten.

Autoveron palautushakemusten lähetysosoite:

Verohallinto/ Autoverotus
PL 1000
10901 Hanko

Tiedusteluihin vastaa autoverotusneuvonta, p. 029 497 150.

Veronhuojennus

Autoverolain 50 §:n perusteella Verohallinto voi vammaisuuden perusteella erityisen painavista syistä palauttaa kohtuulliseksi katsomansa osan autoverosta. Tällainen **veronhuojennus** myönnetään erillisen harkinnan perusteella. Huojennushakemuksessa on mainittava, että se perustuu autoverolain 50 pykälään. Palautusta voi hakea myös ennen ajoneuvon hankkimista.

Huojennusta harkittaessa kiinnitetään erityistä huomiota hakijan tai hänen perheenjäsentensä liikkumista estävän tai sitä merkitsevästi rajoittavan vamman laatuun, ajoneuvon tarpeeseen sekä perheen taloudelliseen ja muuhun sosiaaliseen asemaan.

Veronhuojennusta haetaan kirjallisesti vapaamuotoisella hakemuksella. Hakemukseen on liitettävä samat asiakirjat kuin haettaessa veronpalautusta ja siinä on annettava arvio hankittavan auton hinnasta, jos palautusta haetaan ennen ajoneuvon hankkimista. Hakemukseen on lisäksi liitettävä selvitys hakijan ja hänen perheensä taloudellisesta asemasta. Selvitykseksi kelpaa todistus hakijan ja hänen perheenjäsentensä viimeksi toimitetusta verotuksesta tai hakijan hyvinvointialueen sosiaaliviranomaisten antama selvitys hakijan taloudellisesta asemasta.

Mikäli veronhuojennusta haetaan autosta, joka on jo hankittu, autoverotukselle on toimitettava lisäksi jäljennös rekisteriotteen teknisestä osasta sekä jäljennös auton kauppalaskusta. Veronhuojennuspäätös on maksuton, eikä siitä autoverolain mukaan ole valitusoikeutta. Kun autoveroa on palautettu hakijalle, tekee Verohallinto merkinnän autoveron palautuksesta ajoneuvoliikennerekisteriin.

Huojennushakemusten lähetysosoite:

Verohallinto/ Autoverotus
PL 40
00052 Vero

Tiedusteluihin vastaa autoverotusneuvonta, p. 029 497 150.

Vapautus ajoneuvoveron perusverosta

Vapautus ajoneuvoveron perusveron osuudesta myönnetään henkilölle, jolle on vammaisuuden perusteella myönnetty autoverolain 50 tai 51 §:n mukainen veronhuojennus tai autoveron palautus tai tieliikennelain 28 b §:n tarkoittama vammaisen pysäköintilupa.

Erillistä hakemusta ei tarvita, mikäli henkilöllä on ajoneuvorekisterissä merkintä autoverolain 51 §:ssä tarkoitetusta autoveron palautuksesta tai 50 §:ssä tarkoitetusta veronhuojennuksesta.

[Vapautuksen ajoneuvoveron perusverosta](#) voi saada myös Traficomien myöntämän liikkumisesteisen pysäköintitunnuksen perusteella. Pysäköintitunnusta ja vapautusta ajoneuvoveron perusverosta voi hakea samalla kertaa joko Traficomien sähköisessä palvelussa tai Ajovarman toimipisteissä.

Vapautuksen hakemiseen ja myöntämisperusteisiin liittyviin kysymyksiin saa tietoa Traficomien ajoneuvoveroneuvonnasta puh. 029 534 5125.

Liikkumisesteisen pysäköintitunnus

Liikkumisesteisen pysäköintitunnus korvasi vammaisen pysäköintiluvan 1.6.2020 alkaen. Ennen 1.6.2020 myönnetyt vammaisen pysäköintiluvat ovat voimassa normaalisti luvan voimassaolon loppuun asti.

Uutta liikkumisesteisen pysäköintitunnusta tai päättyvän vammaisen pysäköintiluvan tai liikkumisesteisen pysäköintitunnuksen uudistamista voi hakea [Traficomien palvelusta](#) vain henkilölle itselleen, koska sähköisen palvelun käyttö edellyttää henkilökohtaisia verkkopankkitunnuksia tai mobiilivarmenteen käyttöä.

Liikkumisesteisen pysäköintitunnusta haetaan lapselle Traficomien palveluntuottajan Ajovarman palvelupisteestä (www.ajovarma.fi).

Liikkumisesteisen pysäköintitunnuksen myöntämisperusteisiin ei ole tullut muutoksia. Tunnus myönnetään hakijalle, jolla on tunnuksen saannin edellytykset täyttävä haitta. Tällä tarkoitetaan:

- Sairaudesta, viasta tai vammasta johtuva haitta estää henkilöä itsenäisesti kävelemästä ja tästä liikkumista vaikeuttavasta sairaudesta, viasta tai vammasta johtuva haitta kuuluu vähintään haittaluokkaan 11 (Työtapaturma- ja ammattitautilaki 459/2015, 84§).
- Jos vammaisuus aiheutuu heikentyneestä näöstä, on näöntarkkuuden oltava paremmassa silmässä enintään 0,1, tai näkökyky kokonaisuudessaan arvioiden on vähintään haittaluokan 17 mukainen.
- Vaikeasti vammaisen henkilön kuljettamista varten tunnus voidaan myöntää, jos kuljetettavalla on säännöllinen tai usein toistuva kuljetustarve eikä hän selviydy kuljetuksen jälkeen ilman saattajaa.

Päätöksen siitä, täyttyvätkö pysäköintitunnuksen myöntämisen edellytykset, tekee lääkäri. Liikkumisesteisen pysäköintitunnukseen ei enää tule luvanhaltijan valokuvaa eikä allekirjoitusta.

Jos henkilöllä on pysyvä haitta, pysäköintilupa myönnetään 10 vuodeksi. Muussa tapauksessa lupa myönnetään lääkärin lausunnossaan erikseen ilmoittamaksi ajaksi.

LASTENHOIDON TUET

Lastenhoidon tukien tarkoituksena on auttaa perheitä lasten hoidon järjestämisessä taloudellista tukea antamalla. Lastenhoidon tukena maksetaan kotihoidon tukea, yksityisen hoidon tukea ja joustavaa hoitorahaa ja osittaista hoitorahaa. Taloudellinen tuki on vaihtoehto kunnan järjestämälle varhaiskasvatukselle (aik. päivähoitolle). Kunta ratkaisee, onko kyseessä varhaiskasvatustilanne (aik. päivähoitotilanne) mukainen taloudellisen tuen pois sulkeva hoito. Mikäli kyse on esim. kuntoutuksellisena tai lastensuojelullisena toimenpiteenä järjestettävästä varhaiskasvatuksesta, voi taloudellisen tuen maksaminen olla mahdollista myös tältä ajalta. Lastenhoidon tukea on haettava 6 kuukauden kuluessa siitä, kun sitä halutaan saada. Ilman erityistä syytä tukea ei myönnetä pidemmältä ajalta takautuvasti.

Lastenhoidon tuet hoitovapaa-, kotihoidontuki-, yksityisen hoidon tuki- ja joustava hoitoraha / osittainen hoitoraha -järjestelmiseen yhdistyneenä kunnalliseen ja yksityiseen varhaiskasvatukseen (päivähoitoon) on varsin monimutkainen kokonaisuus. Lisätietoja saa Kelan internetsivuilta. Omalle perheelle parhaiten sopivasta tukijärjestelystä kannattaneet käydä neuvottelemassa paikan päällä Kelan toimistossa tai päivähoiton alueellisesta johdosta vastaavien työntekijöiden luona.

Vanhemmilla on valintaoikeus, joka tarkoittaa, että he voivat valita lapselleen kunnan järjestämän päivähoitopaikan tai taloudellista tukea. Valintaoikeus alkaa vanhempainrahakauden päättymistä seuraavana arkipäivänä ja päättyy heinäkuun viimeisenä päivänä sinä vuonna, jona lapsi siirtyy oppivelvollisena perusopetukseen.

Vanhempien valintaoikeus

Alle kouluikäisen lapsen vanhemmilla (tai muulla huoltajalla) on oikeus saada lapselleen kunnan järjestämää varhaiskasvatusta joko päiväkodissa tai perhepäivähoidossa. Kunnan järjestämän päivähoiton vaihtoehtona perhe voi valita:

- Lasten kotihoidon tuen, jos perheessä on alle 3-vuotias lapsi. Silloin oikeus tukeen on myös perheen muista alle kouluikäisistä lapsista, jotka eivät ole kunnan järjestämässä päivähoitossa (poikkeuksena esiopetukseen osallistuminen vuotta ennen kouluun menoa). Tuki voidaan myöntää heti vanhempainrahan tai pidennetyn isyysrahakauden päätyttyä
- Yksityisen hoidon tuen, jos perheen alle kouluikäistä lasta hoitaa kunnan hyväksymä yksityisen hoidon tuottaja. Tukea maksetaan myös muista perheen alle kouluikäisistä lapsista, jotka hoidetaan samalla tavalla. Hoidon tuottaja voi olla yksityinen päiväkotitoimintayksikkö tai perhepäivähoitaja tai perheeseen työsuhteessa oleva hoitaja. Yksityisen hoidon tuen hakee aina lapsen vanhempi
- Vaihtoehto: jos perheessä on alle 3-vuotias lapsi, vanhemmat voivat vaihtoehtoisesti valita joko lasten kotihoidon tuen tai yksityisen hoidon tuen. Jos perheelle myönnetään kotihoidon tuki esim. nuorimmasta alle 3-vuotiaasta lapsesta, perhe voi saada yksityisen hoidon tukea muista lapsista.

Jos lapsi on kunnan järjestämässä osa- tai kokoaikaisessa päivähoitossa, hänestä ei voi samalta ajalta saada lasten kotihoidon tukea eikä yksityisen hoidon tukea. Poikkeuksena tästä tukea voidaan kuitenkin maksaa, kun lapsi osallistuu osapäiväiseen kunnan järjestämään esiopetukseen tai aloittaa koulun ennen oppivelvollisuuden alkamista.

Jos lapsi on sairauden vuoksi ollut pitkään osastohoidossa (yli 3 kuukautta kestävä ns. laitoshoido), ei tukea (kotihoidon tuki, yksityisen hoidon tuki, joustava hoitoraha ja osittainen hoitoraha) makseta siltä ajalta, jonka hoito kestää yli kolme kuukautta (laki lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta (1128/1996) 19 §).

Lastenhoidon tukien määriä korotettiin 1.8.2022.

Lasten kotihoidon tuki

Kotihoidon tuen hoitorahaa maksetaan yhdestä alle 3-vuotiaasta lapsesta 362,61 €/kk. Alle 3-vuotiaista sisaruksista maksetaan lisäksi kustakin 108,56 €/kk ja muista alle oppivelvollisuusikäisistä sisaruksista kustakin 69,76 €/kk. Tulosidonnaista hoitolisää maksetaan vain yhdestä lapsesta ja sen määrä on enintään 194,06 €/kk. Perheen kotikunta voi maksaa lasten kotihoidon tukeen lisäksi kuntalisää.

Tuen myöntämisen edellytys ei ole, että toinen vanhemmista hoitaa itse lasta kotona. Perhe voi valita kotihoidon tuen, vaikka lasta hoitaisi esim. sukulainen tai yksityinen päivähoiton tuottaja. Hakuaika on 6 kk takautuvasti (WH 1 nettilomake). Lasten kotihoidon tuki on veronalaista tuloa ja sitä verotetaan verolakien mukaan. Vaikka tuki on pienempi kuin palkka, ennakonpidätysprosentti ei välttämättä ole pienempi.

Yksityisen hoidon tuki

Yksityisen hoidon tuen hoitoraha on 184,61 €/lapsi/kk. Alennettu hoitoraha on 67,92 €/lapsi/kk. Hoitoraha määräytyy lapsen varhaiskasvatusoikeuden mukaisesti. Hoitolisä on tulosidonnainen ja enintään 155,24 €/lapsi/kk. Hoitoraha ja hoitolisä maksetaan jokaisesta tukeen oikeuttavasta lapsesta. Yksityisen hoidon tuki maksetaan päivähoiton tuottajalle, joka maksaa tuesta veron. Työsuhteisen hoitajan kohdalla tilanne on monimutkaisempi, koska työnantajana toimivalla perheellä on työnantajavelvollisuuksia (mm. sosiaaliturvamaksut).

Yksityisen hoidon tuesta voidaan maksaa puolet, jos lapsi on osapäiväisessä kunnan järjestämässä esiopetuksessa vuotta ennen kouluun menoa tai jos lapsi aloittaa koulun 6-vuotiaana eli yhtä vuotta ennen oppivelvollisuuden alkamista. Pidennetyt oppivelvollisuuden piirissä olevasta lapsesta yksityisen hoidon tukea voidaan maksaa puolet ensimmäisen kouluvuoden aikana. Hakuaika on 6 kk takautuvasti (WH1 hakijan täyttämä, WH 2 hoitopaikan täyttämä). Perhe hakee tuen, vaikka se maksetaan hoidon tuottajalle.

Joustava hoitoraha

Alle 3-vuotiaiden lasten vanhemmille maksettava osittainen hoitoraha on korvattu joustavalla hoitorahalla. Joustavaa hoitorahaa maksetaan työ- tai virkasuhteessa oleville, yrittäjille, maatalousyrittäjille ja apurahan saajille. Molemmilla vanhemmilla tai huoltajilla on oikeus joustavaan hoitorahaan saman kalenterikuukauden ajalta, jos he eivät ole yhtä aikaa poissa työstä lapsen hoidon vuoksi.

Joustavaa hoitorahaa voidaan maksaa 258,50 €/kk, jos vanhemman työaika on keskimäärin enintään 22,5 tuntia tai enintään 60 % tavanomaisesta kokopäivätyön työajasta (tarkoittaa noin 3 päivää viikossa tai noin 4,5 tuntia päivässä) ja 172,33 €/kk jos työaika on yli 22,5 - 30 tuntia tai enintään 80 % tavanomaisesta työajasta (tarkoittaa noin 4 päivää viikossa tai noin 6 tuntia päivässä). Etuus on verollinen. Hakuaika on 6 kk takautuvasti lomakkeella [WH 9](#).

Osittainen hoitoraha

Työsopimuslain (55/2001) mukaan pienten koululaisten vanhemmilla on mahdollisuus lyhentää työaikaansa palkattomasti siihen saakka, kunnes perusopetuksessa olevan lapsen toinen lukuvuosi päättyy tai kunnes lapsen kolmas lukuvuosi päättyy, jos lapsi

kuuluu pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin. Tässä tilanteessa vanhemmat voivat hakea Kelasta osittaista hoitorahaa ansionmenetyksen korvaamiseksi.

Osittaista hoitorahaa ei siis enää makseta alle 3-vuotiaitten lasten vanhemmille, koska tuolloin on käytettävissä joustava hoitoraha.

Osittaisen hoitorahan myöntäminen edellyttää, että virka- tai työsuhteessa olevan taikka yrittäjänä tai maatalousyrittäjänä toimivan vanhemman tai muun huoltajan viikoittainen työaika on keskimäärin enintään 30 tuntia lapsen hoidon vuoksi. Osittainen hoitoraha on siten korvausta siitä ansionmenetyksestä, joka vanhemmalle aiheutuu lapsen hoidon vuoksi sovitusta lyhennetystä työajasta.

Osittaiseen hoitorahaan on oikeus sellaisella vanhemmalla tai muulla huoltajalla, jonka lapsi osallistuu perusopetuksen ensimmäisen tai toisen vuoden opetukseen. Osittaisen hoitorahan myöntäminen ei ole sidoksissa tiettyyn ikään, vaan sitä voi saada perusopetuksen ensimmäisen ja toisen lukuvuoden ajalta. Osittaista hoitorahaa myönnetään kaikille 1. ja 2. luokan oppilaille riippumatta siitä, minkä ikäisenä he ko. luokalla ovat tai käyvätkö luokkaa uudelleen. Lisäksi vanhemmalla tai muulla huoltajalla on oikeus osittaiseen hoitorahaan silloin, kun lapsi osallistuu oppivelvollisuuskoulun aloittamista edeltävänä lukuvuotena oppivelvollisena esiopetukseen. Tämä koskee siis niitä vanhempia, joiden lapsi aloittaa perusopetuksen vuotta säädettyä myöhemmin tai jos lapsi kuuluu ns. pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin eli oppivelvollisuus alkaa vuotta säädettyä aiemmin ja kestää 11 vuotta. Näillä lapsilla on oikeus saada esiopetusta myös oppivelvollisuuden alkamisvuonna. (Perusopetuslaki 26 a §).

Oikeus osittaiseen hoitorahaan alkaa 1.8. sinä vuonna, kun lapsi aloittaa oppivelvollisena peruskoulun tai osallistuu oppivelvollisena esiopetukseen oppivelvollisuuskoulun aloittamista edeltävänä lukuvuonna ja päättyy 31.7. sinä vuonna, jolloin lapsi päättää perusopetuksen toisen lukuvuoden. Pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvien lasten osalta osittaista hoitorahaa voidaan maksaa lisäksi vielä perusopetuksen 3. lukuvuoden ajan. Osittaiseen hoitorahaan on oikeus myös lukukausien väliin jääviltä koulujen loma-ajoilta. Osittaista hoitorahaa maksetaan vain yhdestä lapsesta kerrallaan, vaikka perheessä olisi useampi edellytykset täyttävä lapsi.

Molemmilla vanhemmilla tai muilla huoltajilla on oikeus saada osittaista hoitorahaa saman kalenterikuukauden aikana edellyttäen, että he eivät ole yhtäaikaisesti pois työstä lapsen hoidon vuoksi. Vanhemmat voivat esimerkiksi pitää osittaista hoitovapaata niin, että toinen vanhemmista lyhentää työaikaansa aamusta ja toinen iltapäivästä. Jos vanhemmat ovat eronneet, osittaista hoitorahaa voidaan maksaa myös sille vanhemmalle, jonka luona lapsi ei asu, jos osittaisen hoitorahan edellytykset muuten täyttyvät. Jos molempien eronneiden vanhempien viikoittainen työaika on enintään 30 tuntia lapsen hoidon vuoksi, voidaan osittaista hoitorahaa maksaa kummallekin vanhemmalle, vaikka he eivät asuisikaan yhdessä. Edellytyksenä on kuitenkin, että vanhemmat eivät ole yhtäaikaisesti pois työstä lapsen hoidon vuoksi.

Osittaista hoitorahaa voidaan maksaa samanaikaisesti kotihoidon tuen ja yksityisen hoidon tuen kanssa. Kotihoidon tuen maksamisen ajalta edellytyksenä kuitenkin on, että hakijavanhempi ei itse hoida lasta saaden kotihoidon tukea. Sama hakija ei voi samanaikaisesti saada sekä joustavaa että osittaista hoitorahaa. Osittainen hoitoraha voidaan maksaa myös ajalta, jolta lapsi on kunnan järjestämässä päivähoitossa tai jolta maksetaan yksityisen hoidon tukea. Osittainen hoitoraha on 103,84 €/kk. Osittainen hoitoraha on veronalaista tuloa.

Hakuaika on 6 kk takautuvasti lomakkeella [WH 9](#). Osittainen hoitoraha huomioidaan tulona lastenhoidon tuen hoitolisässä.

Lastenhoidon tukeen vaikuttavat muutokset voi ilmoittaa verkossa.

Lapsiperheet voivat ilmoittaa Kelan asiointipalvelussa lasten kotihoidon tuen tai yksityisen hoidon tuen muutoksista. Verkossa voi myös lakkauttaa kotihoidon tuen, yksityisen hoidon tuen ja osittaisen hoitorahan. Asiointipalvelussa voi tehdä osoitteenmuutoksen ja ilmoittaa muuttuneista olosuhteista. Palvelusta näkee myös aiemmin verkon kautta lähettämänsä tiedot.

Palvelu on osoitteessa www.kela.fi/asiointi ja sinne kirjaudutaan omilla verkkopankkitunnuksilla. Verkossa voi lisäksi arvioida lastenhoidon tuen määriä uudella laskurilla, joka on osoitteesta www.kela.fi/laskurit. Laskurilla voi arvioida kotihoidon tuen määrää, jos saa samaan aikaan vanhempainpäivärahaa. Laskurilla voi myös laskea kotihoidon tuen ja yksityisen hoidon tuen hoitorahan ja hoitolisän määrän sekä kuntalisän määrän. Laskurit eivät vaadi kirjautumista.

VARHASKASVATUKSEN (KUNNALLISEN PÄIVÄHOIDON) ASIAKASMAKSUT

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaki (1503/2016) tuli voimaan 1.3.2017. Laissa säädetään kunnan järjestämässä päiväkotij- ja perhepäivähoidossa perittävistä maksuista. Laki ei koske yksityisesti järjestettävää varhaiskasvatusta.

Varhaiskasvatuksesta perittävä asiakasmaksu määräytyy perheen koon ja tulojen sekä lapsen varhaiskasvatuksessa vietetyn ajan perusteella.

Varhaiskasvatuksesta perittävää maksua määritettäessä otetaan tuloina huomioon lapsen, hänen vanhempansa tai muun huoltajansa sekä näiden kanssa yhteistaloudessa avioliitossa tai avioliitonomaisissa olosuhteissa elävän henkilön veronalaiset ansio- ja pääomatulot sekä verosta vapaat tulot.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakia muutettiin 1.8.2021 siten, että asiakasmaksuja alennettiin korottamalla maksujen perusteena olevia tuloarvoja 31 %. Lisäksi sisaruksilta perittäviä maksuja alennettiin siten, että toisesta lapsesta perittävä maksu on 40 % (aiemman 50 %:n sijaan) nuorimman lapsen laskennallisesta kokoaikaisen varhaiskasvatuksen maksusta. Maksujen perusteena oleva maksuprosentti säilyi ennallaan (10,7 %).

Jos lapsi on varhaiskasvatuksessa keskimäärin enintään 20 tuntia viikossa, saa kuukausimaksu olla enintään 60 prosenttia kokoaikaisesta maksusta. Varhaiskasvatuksen kestäessä keskimäärin vähintään 35 tuntia viikoittain, voidaan kuukausimaksuna periä kokoaikaisen varhaiskasvatuksen maksu. Varhaiskasvatuksen kestäessä enemmän kuin 20 tuntia, mutta alle 35 tuntia viikoittain, kunnan tulee periä maksu, joka on suhteutettu varhaiskasvatusaikaan. Varhaiskasvatuksen maksua alentavana tekijänä on otettava huomioon myös perusopetuslain (628/1998) mukainen maksuton esiopetus.

Varhaiskasvatuksesta perittävä enimmäismaksu on ensimmäisen lapsen osalta edelleen 288 euroa kuukaudessa ja alin perittävä maksu on 27 euroa. Toisesta lapsesta perittävä maksu on 1.8.2021 alkaen enintään 40 prosenttia nuorimman lapsen maksusta eli enintään 115 euroa kuukaudessa. Seuraavien lasten maksu on 20 prosenttia nuorimman lapsen maksusta.

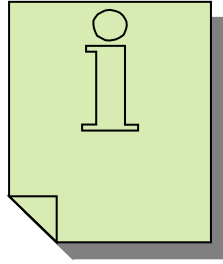
Laskettaessa lapsen keskimääräistä viikoittaista aikaa varhaiskasvatuksessa, otetaan huomioon varhaiskasvatukseen varattu aika kalenterikuukauden ajalta.

Pääsääntöisesti maksu peritään myös tilapäisten poissaolojen ajalta. Kuitenkin, jos lapsi on sairautensa vuoksi päivähoidosta poissa päivähoidosta yli kymmenen päivää kalenterikuukauden aikana, maksuna peritään puolet kuukausimaksusta. Maksua ei peritä lainkaan, jos lapsi on sairautensa vuoksi poissa hoidosta koko kalenterikuukauden. Jos lapsi on muusta syystä poissa päivähoidosta koko kalenterikuukauden, peritään puolet kuukausimaksusta.

Tilapäisesti annettavan hoidon sekä leikki- ja kerhotoiminnan maksuista päättää kunta.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista katso [Kuntaliiton yleiskirje 5/2021](#).

Esite on päivitetty 3.3.2023/jl

Lähteet / lisätietoja / palautetta:

www.kela.fi

Kelan tietosivuilla on tietoa sosiaaliturvasta ja myös lomakkeita

www.finlex.fi

Valtion säädöstietopankissa on kaikki ajantasainen lainsäädäntö

www.stm.fi

Sosiaali- ja terveysministeriön sivuilta löytyy paljon ohjeistusta mm. sosiaalihuollosta ja sosiaalipalveluista

www.tulli.fi

Tullin sivuilla mm autoveroasiat ovat ajan tasalla

www.hyvaks.fi

K-S hyvinvointialueen kotisivuilla on tietoa Sairaala Novasta sekä potilaalle että omaisille Kuopion yliopistosairaalan sivut

www.kuh.fi

Tays Keskussairaalan sivut

<https://www.tays.fi/fi-FI>

<https://ibd.fi/yhteystiedot/>

IBD ja muut suolistosairaudet ry:n (aiemmin Crohn ja Colitis ry) yhteystiedot. Puhelin: **075 325 4400**. Puhelinpäivystys maanantaisin ja torstaisin klo 14.00–17.00. Yhdistyksen puhelinpäivystyksestä saa tietoa esimerkiksi vertaistoiminnasta ja sieltä ohjataan eteenpäin muihin palveluihin.

Otan mielelläni vastaan palautetta / parannusehdotuksia tästä esitteestä esim. sähköpostiosoitteeseen juhani.luotola@hyvaks.fi

Liite 1.**Julkisen terveydenhuollon asiakasmaksuja 1.1.2023 alkaen**

- **hyvinvointialueet voivat päätöksistään riippuen periä myös alla mainittuja pienempiä maksuja**

Terveyskeskuslääkärin vastaanotto (maksut peritään yli 18-vuotiailta) <ul style="list-style-type: none"> - käyntimaksu - vuosimaksu - tk -päivystysmaksu - Sairaala Nova perii päivystyskäynnistä voimassa olevan poliklinikkamaksun suuruisen asiakasmaksun. Alle 18-vuotiailta ja sotaveteraaneilta maksua ei peritä 	20,90 41,80 28,70 41,80
Sairaalan poliklinikkamaksu (maksua ei 1.7.2021 alkaen peritä alle 18-vuotiailta)	41,80
Sarjahoito/käynti (ei peritä lapsilta)	11,60
Päiväkirurgia (maksua ei 1.7.2021 alkaen peritä alle 18-vuotiailta)	136,90
Laitoshoidon hoitopäivämaksu	49,60
Päivä- ja yöhoidon maksu	22,80
Kuntoutushoidon maksu	17,10
Maksukatto (Otetaan huomioon toinen vanhempi ja kaikki huollossa olevat alle 18-vuotiaat lapset)	692
- laitoshoidon ylläpitomaksu maksukaton täyttymisen jälkeen (yli 18-vuotiailla)	22,80
Lääkärintodistus (enintään)	51,50
Sakkomaksu (ei peritä lapsilta)	51,50
Hammashoidon perusmaksu hammaslääkäri (ei peritä lapsilta) *hammashoidon maksut kerryttävät maksukattoa 1.1.2022 jälkeen	13,30
Perusmaksu erikoishammaslääkärillä (ei peritä lapsilta) *hammashoidon maksut kerryttävät maksukattoa 1.1.2022 jälkeen	19,50

Liite 2.

Kelan sopeutumisvalmennusperhekurssit tulehduksellista suolistosairautta sairastavien lasten perheille 2023

Kurssin numero ja nimi	Sairaus	Kohderyhmä	Alkamispäivä	Kurssipaikka
88153 IBD-kurssi	IBD, tulehduksellinen suolistosairaus	Yli 1-vuotiaille, alle kouluikäisille, koulunsa aloittaville, alakoululaisille ja yläkoululaisille	20.03.2023	Verve Lahti
88154 IBD-kurssi	IBD, tulehduksellinen suolistosairaus	Yli 1-vuotiaille, alle kouluikäisille, koulunsa aloittaville, alakoululaisille ja yläkoululaisille	04.12.2023	Verve Lahti

Kelan sopeutumisvalmennusperhekurssit suoliston kehityshäiriöt – rakennepoikkeavuudet - anusatresia 2023

86508 Synnynnäiset rakennepoikkeavuudet - kurssi	Muut synnynnäiset rakennepoikkeavuudet	Alle kouluikäisille, alakoululaisille ja yläkoululaisille	27.03.2023	Coronaria Terameri Oy/Holiday Club Kuusamon Troppiikki (ryh)
86504 Synnynnäiset rakennepoikkeavuudet - kurssi	Muut synnynnäiset rakennepoikkeavuudet	Alle kouluikäisille, alakoululaisille ja yläkoululaisille	18.06.2023	Kuntoutuskeskus Kankaanpää/Kankaanpään Kangaspolku Oy
86505 Synnynnäiset rakennepoikkeavuudet - kurssi	Muut synnynnäiset rakennepoikkeavuudet	Alle kouluikäisille, alakoululaisille ja yläkoululaisille	11.12.2023	Kuntoutuskeskus Kankaanpää/Kankaanpään Kangaspolku Oy